

**ОПШТИНСКА УСТАНОВА
МУЗЕЈ НА ГРАД НЕГОТИНО
НЕГОТИНО**

**КОПАНИЧАРИТЕ ОД
ЗЗН „СТАРИ ЗАНАЕТИ“
НЕГОТИНО**

Музеј на град Неготино

Неготино, 2017 година

Издавач:
Општинска Установа
Музеј на град Неготино – Неготино

Главен и одговор уредник:
Ристе Марков,
Директор

Автор на текстот:
Драгица Чекоровска,
Етнолог, Виш кустос

Соработници:
Марија Ристова
Васка Ѓорѓиева

Печати:
МИД Компјутери
Неготино

Финансирано од:
Министерство за Култура на РМ
Општина Неготино
Музеј на град Неготино

Тираж:
150 примероци

КОПАНИЧАРИТЕ ОД ЗЗН “СТАРИ ЗАНАЕТИ“ ОД НЕГОТИНО

Копаничарството како занает отсекогаш било израз на врвна уметност изработена од рацете на обичниот човек кој на парчето дрво успеал да му даде убавина, живот, практична намена. Старите занаети се потврда за нашето историско траење, материјалната култура, уметничките вредности. Тие се уште живеат, се негуваат во ателјето на Здружението на Занаети од Неготино ЗЗН “Стари занаети“, кое е дом на еснафите, место на кое опстојува резбата предочена во уметност. Копаничарите од Здружението “Стари занаети“ од Неготино спаѓаат во новата генерација на резбари на оваа територија кои што покажуваат доблесно ниво на творечка амбиција, висок степен на креативна енергија, упорност и трпеливост во остварувањата на своите композиции и замисли. Реално кажано оваа генерација има големи познавања од областа на резбарството, го познава патот на тајните на резбарската уметност и на тој начин ги остварува своите имагинации и фантазии во обликувањето на дрвото.

Копаничарството или дрворез-уметност во која целосно се внесува душата на резбачот, традицијата на народот на кој припаѓа, обележјата на времето во кое создава, својата душа ја презентира преку вештината и техниката од своите раце кои го преобликуваат парчето дрво. Копаничарството е

уметност, а потоа можеби и занает, поради употребата на техникани алати кои можат да ја повторуваат веќе изработената форма. Проценката е според длабочината на резбата и тврдоста на дрвото, но тоа се однесува на трудот, сепак восхитот и пораката говорат многу за изработеното. За да биде уметноста што помакотрпна според кажувањата на копаничарите од Неготино, оревот е дрво за резба. Повеќето занаети изумираат во Македонија, но копаничарството, прифатено како занает има свои приврзаници, уметници, творци и уживатели и денес.

ПОЧЕТОЦИТЕ НА ЗЗН “СТАРИ ЗАНАЕТИ”

На полето на копаничарството во последните две децении од дваесет и првиот век, резбарската уметност доживува ренесанса и подем, и тоа речиси на целата територија на Македонија. Иако можностите за автоматизација и компјутеризација дават зачудувачки резултати при обработката на дрвото, не се смалува интересот за копаничарството, тоа што е резултат на рачна обработка на дрвото и бројот на копаничарски мајстори се повеќе се зголемува. Таков интерес и амбициозност кон рачна обработка на дрвото во општина Неготино се јавува кај Лилјана Василева, Митко Василев, Сашко Јанев, Сашко Орешков, Гоце Петров, сите од Неготино и Васко Цеков од Демир Капија, кај кои воедно се јавува и идеја за формирање на здружение. Тие се

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

основачи на Здружението на Занаети на Неготино ЗЗН “Стари Занаети“, кое фигурира како правен субјект со свој печат, претседател, секретар, управен и надзорен одбор од април 2004 година, а свечено отворен и ставен во употреба во септември 2004 година. Ова здружение ЗЗН “Стари Занаети“ е второ здружение на копаничари во Македонија по формирањето на ЗКМ – Здружение на Копаничари на Македонија во 1993 година. Во текот на своето формирање имаат голема подршка од локалната самоуправа во општина Неготино кои несебично се залагаат за создавање услови во непречен и континуиран развој на здружението “Стари Занаети“ во своето творење. Таа голема подршка од страна на локалната самоуправа на општина Неготино се состои во создадените услови за работа во 150 метри квадратни работен простор кој се наоѓа во центарот на градот, простор познат како ателје кое е доволно за сместување на сите неопходни работи за непречено творење. Својот ентузијазам, желба за работа, желба за постигнување скалило погоре, покрај тековната работа, копаничарење, ја остваруваат со изготвување на проекти во соработка со општината и преку Агенцијата на Соединетите Американски Држави за меѓународен развој и добиваат донација за инвентар за опремување на ателјето, работни маси, машини за обработка на дрвото, донација за електрифицирање, водовод и сл.

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

Таблата која што стои на влезот од работилницата на “Стари занаети“

Слични меѓународни проекти за подршка на здруженија доставуваат и до Балканската Федерација за млади и спорт и Мировниот корпус кои што им ги одобруваат проектите и кои што најчесто се состојат во донирање на алати и други работни материјали. Вака опремени и формирани како сериозно здружение почнуваат не само со творење и создавање на копаничарски дела, туку и со вршење на обука на кадар од регионот кој е заинтересиран за создавање на копаничарски дела.

Копаничарите од 33Н „Стари занаети“ Неготино

**Работниот простор на здружението “Стари
Занаети“ од Неготино**

Работните маси на копаничарите

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

Работните маси на копаничарите

Покрај соработката со локалната самоуправа, здружението “Стари Занаети“ имаат одлична соработка и со Општинската установа Музеј на град Неготино каде што од 2004 година редовно ги изложуваат своите копаничарски дела. Како резултат на добрата соработка со овие институции се донесе идеја на религиозниот празник Св.Трифун, кој веќе наголемо се празнува во општината и веќе станува препознатлив бренд, како дел од празничната програма на локалната самоуправа копаничарите од здружението да имаат традиционална изложба која ќе се одржува секоја година по повод празникот Св.Трифун во просториите на Музеј на град Неготино.

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

**Изложбена активност во Музеј на град Неготино,
2012 год.**

**Свечено отварање на изложбата на копаничарите
по повод празникот “Св.Трифун“ во Музеј на
град Неготино , 2013 година**

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

**Традиционална изложба на копаничарите ЗЗН
“Стари Санаети“ од Неготино по повод
Св.Трифун во Музеј на град Неготино, 2014 г.**

**Свечено отварање на изложба на копаничарите,
2015 година**

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

**Традиционална изложба на копаничарите ЗЗН
“Стари Санаети“ од Неготино по повод
Св.Трифун во Музеј на град Неготино, 2016 г.**

**Од изложбата во Музеј на град Неготино,
2017 година**

Својата творечка активност покрај традиционалната изложба во Музеј на град Неготино, копаничарите од здружението ЗЗН “Стари Занаети“ ја одржуваат и со учества и организирање на групни и самостојни изложби во Кавадарци, Гевгелија, Скопје, Охрид, учество во Базар на ракотворење во Скопје, одржување на курсеви од областа на копаничарството. Од шест копаничари-основачи на ова здружение, денес достигнува до бројка од околу 20-тина постојани членови и тоа Лазар Стојков, Киро Ристов, Ване Недев, Ване Стојков, Јанко Трајковски, Ване Петридов, Томе Стојков, Ристе Јованов, Кристина Лостова, Кирил Цветков, Трајче Трајчов, Никола Василев и др., и постојаната обука на млади копаничари кои својата творечка визија ја гледаат во ова здружение.

МАТЕРИЈАЛ И ТЕХНИКИ НА ИЗРАБОТКА – ВИДОВИ КОПАНИЧАРСКИ ДЛЕТА

Материјалот кој што го користат копаничарите од здружението ЗЗН “Стари Занаети“ од Неготино, мора да биде суво и цврсто дрво, и затоа најчесто одбирале орев и тоа сушен неколку години. Најпрво дрвото го фиксираат за цврста подлога (работна маса) и потоа на него со молив се нанесува мотивот. Потоа со машина се длаби дрвото така што ќе остане само мотивот. Длабењето се врши грубо со поголеми длета. А потоа фините детали се

длабат со помали длета. Се настојува целата резба да биде од едно парче дрво, бидејќи ако е составувано постои опасност составените делови да се раздвојат. За длабење на дрвото користат метални длета и дрвени чекани во различни големини.

По својата форма на стеблото длетата можат да бидат прави, криви и лајчести, спрема отисокот кој го оставаат можат да бидат: прави, лаковидни, “U” образни и “V” образни. Длета спрема формата на стеблото и отисокот:

Право (плоснато) длето. Отисокот на ова длето е права линија и ширината на сечивото му е 2 до 2.5 мм. и нагоре. Правите длета најчесто се користат за засекување за чистење на грунт со движење по права линија или за чистење на заднина и слично.

Криво (барок) длето. Спрема отисокот овие длета се прави, во форма на лак, “U” и “V” и овие длета се користат за изработка на рељефна, ажурна, скулптурална и други видови резби.

Лајчесто (со свиткан врат) длето. Тие најчесто се користат кај длабока рељефна, а може и кај ажурна, скулпурална и други видови на резба.

Козја нога (“V”) длето. Името го добило спрема отисокот кој личи на козја нога. Козја нога спрема стеблото може да биде: право, криво и во форма на лак. Овие длета се користат за сечење на “V” жлебови по линиите од цртежот и други украсни

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

шари. Се користи кај сите видови копаничарски техники.

“U” образно длето. Ова длето остава полукружен отисок со подигнати ѕидови. Свитканите длета со “U” образ се барокни длета каде што со нив може да се прават длабоки канали. Се користи кај сите видови техники.

Обратни длета. Тие претставуваат обратно завртени длета со обратно сечење од погоре спомнатите длета. Најчесто се користат лајчести обратни длета.

**Копаничарски алатки и длета од
ЗЗН “Стари занаети“-Неготино**

КОПАНИЧАРСКИ МОТИВИ

Црпејќи ги знаењата и искуствата на старите резбарски мајстори, младите резбари, самостојно или во групи, професионално или во своето слободно време, речиси секојдневно го режат, обликуваат и облагородуваат дрвото, оживувајќи ги фантастично замислените композиции, мотиви, шари и орнаменти од флорални и зооморфни елементи, човечки фигури и бројни сцени од религиозниот и секојдневниот живот. Во еден вековен творечки континуитет, творештвото на новите резбарски мајстори во себе ги интегрира сите вредности и карактеристики на ова народна уметност, која продолжува и натаму да се развива и надоградува со нови и автентични творечки содржини и изрази. Најзастепени елементи во копаничарството кај копаничарите од здружението “Стари Занаети“ од Неготино се: лисјата од винова лоза, гроздовите, цветови и плодови од смокви, афион, даб, разни цветови со гранки и листови, риба, елен, грифон, лав и други митолошки суштества кои што се еден знак за античките корени во копаничарството.

Винова лоза и грозд

Розета

Св.Трифун

Копаничарите од 33Н „Стари занаети“ Неготино

Македонија

Два пауна

Богородица

ТВОРЕЧКАТА АКТИВНОСТ НА ЗЗН “СТАРИ ЗАНАЕТИ“

Творењето на копаничарите од Неготино и нивното настојување традицијата на уметничката обработка на дрвото да добие нова функција во современиот живот, овозможило поврзување и непрекинат континуитет во развојот на македонската резба. Грижливото пренесување од многуте поколенија на копаничари, придонело овој древен македонски занает, декоративната вештина да ја издвои на ниво на уметност и тоа позасилено да се почувствува во 19-от век. Тоа е и периодот кога настанале и врвните уметнички дела иконостасите од црквите Св.Спас и Св.Јован Бигорски, кои покрај тоа што пленат со својата раскошна убавина, претставуваат и непресушен извор на уметничка инспирација. Денес кога резбата доживува нов подем, во таа симбиоза од суштински елементи битни за нејзиниот развој, главно архаичните и апстарктните форми изработени со врвна стилизација, ја поттикнуваат и ја даваат новата, современа уметничка димензија со која совршено се вклопува во модерниот начин на живот. Поучени од искуствата и знаењата на старите резбарски мајстори, копаничарите од “Стари Занаети“ започнале трпеливо и со голема вештина да ги вмрежуваат своите мечти и уметничката имагинација, обликувајќи уметничко резбарски творби. За краток период успеваат да создадат поволно тло за заживување и афирмирање на

Копаничарите од 33Н „Стари занаети“ Неготино

копаничарството во општината. Резбата, чија традиција била длабоко врежана во нивното битие ги обврзува со големо внимание да се посветат на индивидуалниот стилски развој и усовршување, при што покрај традиционалните ги користат и сопствените искуства кои се исполнети со исклучителна креативност и љубов за резбањето. Во почетните години на интензивно творење, главно се инспирирани од постарата живописна иконографија и нејзиното претставување многу зависи од стекнатата вештина во копаничењето на дрвото. Во понатамошниот период сигурните раце на копаничарите техниката ја доведуваат до совршено обработување на површините моделирајќи со плитко режење до фонот до лесно издигнување на орнаментиката како и копаничење до висок релјеф и скрозирање на резбата. Ова стекнато мајсторство ќе им овозможи со голема умешност и истанчен пристап да ги претставуваат и оживеат фантастично замислените мотиви, преплет од шари, орнаменти од флорални и зооморфни елементи како и религиозни сцени. Со секое ново дело во нив расте и нивната желба да се нагласи декоративната компонента, а за таа цел комбинираат со плосно модулирани површини како и со поткопната и ажурна резба. Притоа го постигнуваат раздвижувањето на одредени сегменти и детали предизвикувајќи умерена експресивност, која е поткрепена и со чистотата и племенитоста на дрвото. Во таа понесеност на сопствена амбиција и афинитет за создавање на уметност која трајно ќе биде вмрежана во дрво, го минуваат својот плоден творечки период,

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

а постојаното трагање по сопствен израз, ги воведува во теми од секојдневниот живот, но и натаму во нови предизвици каде традиционалноста и архаичноста се стопуваат во сферата на апстарктните и имагинарни форми.

Лилјана Василева

Ване Недев

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

Промоцијата на нивното творештво е една од нивните приоритетни задачи. Првите зачетоци на излагање на копаничарските дела од здружението “Стари Занаети“, започнуваат од февруари 2004 година, во Музеј на град Неготино, изложба организирана по повод празникот на градот Неготино Св.Трифун. Од тука започнува и нивната презентација, која ќе прерасне во традиционална, презентирајќи се пред пошироката домашна и меѓународна јавност. Творештвото на копаничарите од ЗЗН “Стари занаети“ од Неготино и нивното настојување традиционалната уметничка обработка на дрво да добие нова функција во современиот живот, овозможува поврзување на традицијата и непрекинат континуитет во развојот воопшто на македонската резба. Во последните две децении на дваесеттиот век, резбарската уметност доживува нова ренесанса и подем, и тоа речиси на просторот на целата Македонија. Се чини дека оваа земја е природно предестинирана и благословена да ја одгледува, шири и развива резбарската уметност. И во ерата на невиден раст и усовршување на автоматизацијата и софистицирани техники и апарати, со зачудувачки и неизмерливи можности за производство и замена на човечкиот ум и труд, не се смалува интересот за резбарството, иако тоа исклучиво се работи рачно. Напротив, се чини дека тој број во последно време се повеќе се зголемува, особено кај младите образувани, интелегентни и квалификувани личности со мошне различни занимања и професионална ориентација. Новата генерација резбарски мајстори, ненаметливо, но

Копаничарите од 33Н „Стари занаети“ Неготино

бележито, го свртува вниманието на своето уметничко творештво. Нивната творечка имажинативност, со своите емотивни димензии и креативна енергија, чинат хармоничен мозаик со нивната уметничка и творечка дарба, естетска доблест, мечта и мудрост кои се опредметуваат во оние чудесно убави резбарски дела со кои се испишува автобиографијата на авторите, на нивните души и времето во кое тие настанале.

Фотографии од поканите на одржаните изложби во Музеј на град Неготино:

Првата изложба на копаничарите во 2002 година одржана во Музеј на град Неготино

Копаничарите од 33Н „Стари занаети“ Неготино

Копаничари на
Неготино и Д. Капија
организираат

**ИЗЛОЖБА
НА КОПАНИЦИ**

Ве покануваме на
отворањето на изложбата
на 13.02.2004 год.
во 18 часот.

Музеј на град Неготино
13-23.02.2004 г

Градоначалникот и Советот на општина
Неготино
33Н „Стари занаети“, Неготино и
Музеј на град Неготино
ве покануваат

ИЗЛОЖБА
на копанаци
по повод
„СВ. ТРИФУН“.

Свечено отворање на 13.02.2008 година
во 19.30 часот.
Изложбени салони
Музеј на град Неготино

Музеј на град Неготино
и 33Н „Стари занаети“, - Неготино

Традиционална
ИЗЛОЖБА
НА КОПАНИЧАРИ
по повод Св. Трифун 2009 г.

Свечено отворање на 13.02.2009 (петок)
во 19.00 часот
Изложбени салони
Музеј на град Неготино

Музеј на град Неготино

По повод празникот „Св. Трифун“,
Ве поканува на изложбите

Програма:

11.02.2010 (септисок)
- Отворање на меѓуопштинска изложба на
ликовни творби на ученици, на
името „Св. Трифун“, и доделување на
наградни
изложбени ќе биде отворена во 18,00 ч.

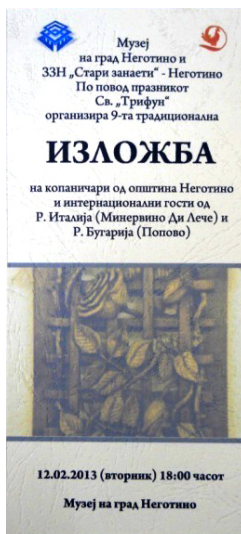
12.02.2010 (петок)
- Традиционална изложба на копаничарски
производи од 33Н „Стари занаети“, Неготино
и разгледување на Музејот на етнологија,
изложбата ќе биде отворена во 19,00 ч.

Изложба 2004, 2008, 2009, 2010

Копаничарите од 33Н „Стари занаети“ Неготино

Изложба, 2012

Изложба, 2013

Изложба, 2014

Копаничарите од 33Н „Стари занаети“ Неготино

Градоначалникот
на Општина Неготино,
Музеј на Град Неготино и
33Н "Стари занаети" - Неготино
Ве покануваат на 11-та традиционална

ИЗЛОЖБА на копаничари од 33Н "Стари занаети"

13 февруари (петок) 2015 год, во 19.00 часот
Изложбен Салон на Музеј на град Неготино

Изложба, 2015

Градоначалникот
на Општина Неготино,
Музеј на Град Неготино и
33Н "Стари занаети" - Неготино
Ве покануваат на традиционална

ИЗЛОЖБА на резба од 33Н "Стари занаети"

13 февруари (сабота) 2016 год, во 19.00 часот
Изложбен Салон на Музеј на град Неготино

Изложба, 2016

МУЗЕЈ НА ГРАД НЕГОТИНО

ИЗЛОЖБА
УМЕТНОСТА НА РЕЗБАТА

18.05.2016 г. (среда) 20 ч.

Изложба, 2016

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

Градоначалникот
на Општина Неготино,
Музеј на Град Неготино и
ЗЗН "Стари занаети" - Неготино
Ве покануваат на традиционална

ИЗЛОЖБА

на резба од ЗЗН "Стари занаети"

13 февруари (понеделник) 2017 год. во 18.00 часот
Изложбен Салон на Музеј на град Неготино

Изложба, 2017

THE WOOD CARVING FROM “OLD CRAFTS” FROM NEGOTINO

The creation of the Macedonian wood carvers and their striving for the artistic wood-processing to gain new function in the modern life, has enabled a binding and a perpetual continuity in the development of Macedonian carving. In the municipality of Negotino, the development and continuity of carving has been maintained and nurtured by the Old Crafts association, which was founded in 2004. Taught by the knowledge and experience from the previous carving masters, the carvers from Old Crafts patiently began to create artistic works by engraving their desires and imagination into wood. Within a short period of time, they managed to create a convenient ground for the revival and affirmation of wood carving in the municipality. The tradition of carving is deeply imprinted in their hearts, obliging them to devote to the individual stylistic development with their great attention. During the first couple of years of intensive creation, the carvers were mainly inspired by the traditional and vivid iconography. Its representation depended on the acquired carving skill. In the following years, the steady hands of the carved surfaces, shallow carving on the background to create the shape, rising up the ornaments easily and carving deeply for a high relief as well. Their own ambition and affinity for creating art, which will permanently stay carved in wood, lead them through a productive and creative period with the constant search for a personal expression, introducing them

into topics about everyday life and furthermore to the state when the traditional and the archaic merge into the sphere of abstract and imaginary forms. The promotion of their own work os one of their primary tasks. The exhibiting of the works made by the Old Crafts association began in February, 2004. The host was the Museum of the City of Negotino and this was also the place where they started to present themselves to the broader domestic and foreign audience.

Содржина

КОПАНИЧАРИТЕ ОД ЗЗН “СТАРИ ЗАНАЕТИ“ ОД НЕГОТИНО.....	5
ПОЧЕТОЦИТЕ НА ЗЗН “СТАРИ ЗАНАЕТИ“	6
МАТЕРИЈАЛ И ТЕХНИКИ НА ИЗРАБОТКА – ВИДОВИ КОПАНИЧАРСКИ ДЛЕТА	14
КОПАНИЧАРСКИ МОТИВИ	17
ТВОРЕЧКАТА АКТИВНОСТ НА ЗЗН “СТАРИ ЗАНАЕТИ“	20
THE WOOD CARVING FROM “OLD CRAFTS” FROM NEGOTINO.....	29
Содржина.....	31

Копаничарите од ЗЗН „Стари занаети“ Неготино

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св.
Климент Охридски", Скопје

674(497.714)(091)
745.51(497.714)(091)

ЧЕКОРОВСКА, Драгица
Копаничарите од ЗЗН "Стари занаети" Неготино /
[автор на текстот
Драгица Чекоровска ; соработници Марија Ристова,
Васка Ѓорѓиева]. -
Неготино : Музеј на град Неготино, 2017. - 34 стр. :
илустр. ; 21 см

ISBN 978-608-65923-3-2

а) Копаничарство - Неготино - Историја
COBISS.MK-ID 103630090